

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\L\Le Guinova Ursula\Le Guin Ursula-Příběh Shobiů.pdb

PDB Name: Le Guin Ursula-Příběh Shobiů
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.9.1937
Modification Date: 27.9.1937
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Příběh Shobiů

Ursula K. Le Guinová

Sešli se v přístavním městě Ve Portu a do jejich prvního společného letu zbýval ještě měsíc. Začali se jako většina posádek nazývat podle jména lodi, ve které -měli letět: říkali si Shobiové. První, na čem se dohodli, bylo, že období iseyeye stráví v přímořské vesničce Lidenu, na Hainu, kde se bude moci projevit působení negativních iontů.

Liden byl rybářský přístav, jehož historie začala někdy před osmdesáti tisíci lety, a měl asi čtyři stovky obyvatel. Rybářská populace využívala bohatých mělkých vod svého zálivu, z něhož zásobovala úlovkem města ležící ve vnitrozemí. Obyvatelé Lidenu se starali dále o to, aby jejich lázeňské středisko mohlo sloužit turistům a výletníkům i novým vesmírným posádkám, které zde trávily iseyeye. (Výraz v hainštině znamená "zahájit společné bytí" či "začít žít pospolu" nebo v technickém významu "časový usek nebo část prostoru, ve kterém dochází k formování skupiny, jestliže má být tato zformována." Líbáňky se pak nazývají iseyeye ve dvou.) Lidenští rybáři i jejich ženy byli ošlehaní mořským podnebím jako dřevo vyplavené mořem a o nic víc toho nenamluvili. Šestiletý Asten si tohle všechno dal tak trochu po svém dohromady a zeptal se jedné ženy, zda je všem osmdesát tisíc let. "Kdepak," usmála se.

Jak už to u vesmírných posádek bývá zvykem, dorozumivacím jazykem Shobiů se stala hainština. Proto když říkali jediné člene posádky z planety Hain Sladký Den, nebylo to pouze jméno, ale i jeho doslovný překlad odpovídal jeho významu. Zpočátku jim sice připadalo trochu hloupé nazývat takhle vysokou, mohutnou padesátnici, která dovedla chodit vzhůru a uměla být mlčenivá stejně jako místní obyvatelé. Její zdrženlivost začali všichni ale brzy vnímat jako nevyčerpatelnou studnici empatie a taktu, přístupnou kdykoliv komukoliv, a začali proto v krátké době považovat její jméno za naprosto přiléhavé. Mela rodinu - stejně jako všichni Haiňané - tvořenou různorodým příbuzenstvem, včetně vnuků, vzdálených bratranců a sestřenic z druhého kolene, roztrošeným po celé Ekumenii. V posádce však žádné příbuzné neměla. Asi z toho důvodu požádala, zda by mohla Riga, Astena a Bettona přijmout za své vnuky, a bylo jí vyhověno.

Jediným Shobiem, který byl starší než Sladký Den, byla Terranka Lidi, stará sedmdesát dva ejů, a ta neměla o to dělat babičku zájem. Již padesát let řídila Lidi kosmické lodě a o systému NAFAL věděla všechno, i když se jí občas stalo, že zapomněla, že se jejich loď jmenuje Shoby a mluvila o ní jako o Soso nebo Alterra. Ale byly věci, které o Shoby nevěděla, některé věci o lodi neznal nikdo.

Diskutovali, jak už to lidští tvorové dělávají, právě o nich.

Po večeři se scházeli na pláži, pálili na ohništi naplavené dřevo a nejčastějším tématem jejich konverzace byla churtenská teorie. Dospělí měli samozřejmě před tím, než se přihlásili jako dobrovolníci na zkušební misi, nastudováno vše, co o této teorii bylo k přečtení. Nejnovější informace o teorii měl Gveter a pravděpodobně jí i rozuměl ze všech nejlépe, vědomostí ale z něho museli dolovat. Bylo mu teprve pětadvacet a v posádce byl jediným Cetiánцем. Byl zarostlejší než ostatní a neměl nadání pro jazyky, proto býval často v defenzivě. Jelikož se předpokládalo, že jako Anarresti má pro vzájemnou pomoc a spolupráci větší předpoklady než ostatní, dával jim přednášky o jejich vlastnických zvycích. Část vědomostí si však raději nechával pro sebe, protože potřeboval mít pocit důležitosti, který mu dodávaly. Někdy třeba mluvil pouze v negacích: "Neříkejte tomu; podle churtenské teorie síla; to není síla, neříkejte tomu účinek, to není účinek. A co to tedy je?" Následovala dlouhá přednáška začínající zrodem cetiánské fyziky po intervalistické revizi shevekiánského temporalismu a končící všeobecným pojmovýkladovým rámcem ceurtenské teorie. Každý mu pozorně naslouchal, a když skončil, položila Sladký Den opatrnou otázku. "Takže loď bude uvedena do pohybu pomocí myšlenek?" zajímala se.

"Ne, ne, ne, ne," bránil se Gveter. Dlouho pak hledal slova pro objasnění, až se Karth zeptal: "Ty jsi vlastně vůbec nemluvil o žádných fyzikálních či materiálních věcech nebo jejich účincích." Otázka byla příznačně neurčitá. Karth a Oreth, Getheňané, kteří se svými dvěma dětmi tvořili v posádce tak zvané emocionální jádro, "domácí krb", jak to sami nazývali, pocházeli z podkultury bez větších schopností teoretického uvažování a byli si toho vědomi. Gveter je mohl svým cetiánským fyzikálně-filozoficko-technickým bláboleni ohromovat podle libosti. Hned to na nich vyzkoušel. Složitost svého vysvětlování ještě umocňoval cizím přízvukem. Rozhovořil se o soudržnosti a metaintervalech a svůj výklad zakončil zoufalým gestem:

"Jakchže by se to dalo říct v kehainštině? Ne! Není, to fyzikální, není to nefyzikální, to jsou kchategorie, kchtere musí vaše mysl okchamžitě odhodit, v tom to celé je!"

"Brm brm brm brm brm brm," dělal potichu Asten a obíhal půlkruh dospělých sesedlých kolenní ohniště na sešeřelé, do dálky se táhnoucí pláži. Rig se stejnými zvuky, ale hlasitějšími, začal běhat za ním. Soudě podle jejich pohybu po

písečné duně, podle způsobu jejich komunikace si hráli na dvě kosmické lodě - "Navigátore, jsi na oběžné dráze!" - zvuky, které napodobovali, připomínaly však spíše malé lidské rybářské lodice vyplouvající na moře.

"Ztroskotat jsem!" vykřikl Rig a praštil sebou do písku. "Pomoc! Pomoc! Ztroskotat jsem!"

"Vydržte, lodi číslo dvě!" volal Asten. "Zachráním vás! Nedýchejte! Ach, je, nefunguje churtenský přívod! Brm brm kik! Kik! Dm drn kikkik hrrr brm brm brm brm..."

Byli staří čtyři a šest ejů. Synovi Tai, Bettonovi, bylo jedenáct, a i když bylo na něm vidět, že pozoruje Riga s Astenem, jako by mu zapojit se do záchrany lodě číslo dvě nečinilo žádné obtíže, seděl na kládě vyplavené mořem mezi dospělými. Malí Getheňané strávili více času na kosmických lodích než na planetě a Asten se rád vychloubal, že je mu "ve skutečnosti osmdesát pět". Bettott však měl letět s posádkou poprvé. Jediný nafalovy let, který měl za sebou, byl z Terry na Hain. Žil se svou biomatkou Tai v kultivační komunitě na planetě Terra. Když měla Tai za sebou ekumenickou službu a zažádala o výcvik pro pobyt na vesmírné lodi, prosil ji, aby ho vzala s sebou jako rodinného příslušníka. Souhlasila s tím, ale když bylo po výcviku a sama se pro tento zkušební let přihlásila jako dobrovolnice, snažila se Bettona odradit, chtěla, aby zůstal ještě ve výcviku, nebo jel zpátky domů. Odmítl. Shan, který byl ve výcviku s nimi, toto sdělil i ostatním, protože napětí mezi matkou a synem by mohlo působit jako něco, co se dá při formování skupiny účinně využít. Betton žebroňoval, aby mohl sletět s nimi a Tai mu nakonec podlehl, i když jí to, zjevně po vůli nebylo. Její vztah k chlapci byl vůbec chladný a strojený. Shan mu poskytoval otcovsko-bratrské zázemí, které Betton přijímal jen střídmě. Chlapec žádný formální vztah k němu ani k jinému členu posádky nevyhledával.

Lod' II byla zachráněna a pozornost se znovu obrátila k diskusi. "Dobrá," řekla Lidi. "Víme, že cokoliv, co se pohybuje rychleji než světlo, kterákoliv věc pohybující se rychleji než světlo, tím že se takto pohybuje, přestupuje materiálně-nemateriální kategorii - takovýmto způsobem jsme získali ansibl, rozlišením informace od nosiče. Jestliže však my, posádka, máme cestovat jako informace, chci vědět, jakým způsobem."

Gveter si začal rvát vlasy. Bylo co rvát. Na hlavě mu rostla jemná hustá hříva, tělo a končetiny měl pokryté srstí a obličej a ruce mu lemovalo stříbřité chmýří jako svatozář. Mezi chlupy dole na nátech měl teď plno písku. "Jakchým způsobem!" vykřikl. "Celou dobu se vám to pokchouším říct, jakchým způsobem! Zpráva, informace, ne nene, to je zastaralé, to je technická stránka ansiblu. Tady jde o transilenci. Jelikchož je třeba pokládat pole za schutečně; pole, ve kterém se nereálný interval stává skchutečně účinným prostřednictvím nepřímé koherence - copak to nechápete?"

"Ne," řekla Lidi. "Co myslíš pod pojmem prostřednictvím nepřímé koherence?"

Po několika dalších večerních ohních na pláži se společně shodli na tom, že churtenská teorie je přístupná pouze bytostem s vysokým stupněm vzdělanosti v oblasti cétíanské temporální fyziky. Již ne s takovým jednomyslným souhlasem byl vyjádřen názor, že inženýři, kteří churtenské zařízení Shoby sestrojili, tomu, jak to vlastně funguje, tak úplně nerozuměli. Nebo lépe řečeno, nevěděli, co to přesně dělá, když to funguje. Že to funguje, bylo jisté. Shoby představovala v pořadí čtvrtou loď, která měla systém otestovat. Nejdříve to bylo s posádkou robotů. Doposud bylo uskutečněno dvaadesát mžikových výprav neboli transilencí mezi body vzdálenými v rozpětí čtyř set kilometrů až dvacet sedmi světelných let s různou délkou mezipřistání. Gveter a Lidi tvrdošijně lpěli na tom, že to je dostatečné množství letů dokazujících, jak dokonale inženýři svoji práci zvládli. Že si s tím věděli rady a že zdá-li se ostatním teorie nesrozumitelná, je to pouze projevení obvyklých těžkostí, se kterými se lidské bytosti při chápání zcela nových pojmů potýkají.

"To je jako s krevním oběhem," konstatovala Tai. "Lidem dlouhou dobu tloukla srdce, aniž by věděli proč." Zdálo se, že není s vlastní analogií spokojená, a když Slaan namítl: "Srdce má svoje důvody, které rozum nechápe," tvářila se uraženě. "Mysticismus," řekla s intonací, jakou varujeme společníka, že na cestě leží psí hovínko.

"Rozhodně v tomto procesu neexistuje nic, co se nachází za hranicemi našeho chápání," řekla zkusmo Oreth. "Nic, co by se nedalo pochopit a reprodukovat."

"A kvantifikovat," dodal Gveter důrazně.

"Ale i když lidé ten proces pochopí, nikdo neví, jak na něj bude lidský tvor reagovat - jaká bude zkušenost. Jasný? Právě o tom máme podat zprávu."

"Proč to nemůže být stejný jako u jiných nafalových letů, jenom ještě o něco rychlejší?" zeptal se Betton.

"Protože je to něco úplně jiného," odpověděl Gveter.

"Co se námi může stát?"

Někteří z dospělých uváděli nejrůznější možnosti, které by mohly nastat, všichni je společně rozebrali a Karth s Oreth je pak vhodnými slovy vyložili dětem. Bylo ale zřejmé, že Betton nebyl do této diskuse zahrnut.

"Nevíme, co všechno může nastat, Bettone," odbyla ho Tai příkře. "Řekla jsem ti to hned na začátku."

"S největší pravděpodobností to bude jako u nafalových letů," vložil se do toho Shan, "ale ani první lidé, kteří se nafalového letu účastnili, netušili, do čeho jdou, a museli si fyzické i psychické účinky vyzkoušet na sobě -"

"Nic horšího se nám nemůže stát," řekla Sladký Den svým pomalým, konejšivým hlasem, "než že umřeme. Některé zkušební lety už absolvovaly i jiné živé bytosti. Cvrčci na příklad. A při posledních dvou zkušebních letech se Shoby byli inteligentní rituální živočichové. A všichni to bez následků přežili." Na Sladký Den to byl dlouhý proslov a měl tedy přiměřenou váhu.

"Víme," pokračoval Gveter, "že v churtenské teorii nehraje časový přesun žádnou roli, jako je tomu v případě systému NAFAL. A hmota se bere v úvahu jenom v důsledku nutnosti mít nějaké hmotné jádro, stejně jako u přenosu pomocí ansiblu. Takže by se transilientem mohla stát i těhotná osoba."

"Ty nesměj v lodi lítat," podotkl Asten. "Dítě by mohlo umřít."

Asten napůl ležel Oreth na klíně; Rig spal v Kerthově náručí a cucal si palec.

"Když jsme byli Onebliny," začal Asten vyprávět a posadil se, "měli jsme v posádce rituální zvířata. Někaké rybičky a par terranských koček a spoustu hainských vlkodlaků. Hrávali jsme si s nimi a byli jim vděční. Že nám zjišťují lithoviry.

Stejně se jim nepodařilo zahubit všechny. A kousli Shapi. Kočky spaly s náma. Jedna se ale zatoulala do kemru a přišla pak do jinýho stavu. Kvůli tomu musel Oneblin přistát na Hainu a s kočkou jsme museli na potrat, aby v ní ty nenarozený koťata neumřely a nezabily ji. Nikdo nevěděl, jak jí to vysvětlit, jak jí to usnadnit. Já jsem jí dával aspoň víc žrádla. A Rig jenom brečel."

"Vím i o jinejch lidech, co brečeli," řekl Karth a pohladil chlapce po vlasech.

"Umíš hezky vyprávět, Astene," pochválila ho Sladký Den.

"Takže my jsme něco na způsob rituálních lidí," řekl Betton.

"Dobrovolníci," řekla Tai.

"Experimentátoři," upřesnila Lidi.

"Pokusní králíci," opravil ji Shan.

"Průzkumníci," přisadila si Óreth.

"Hazardéři," uzavřel nakonec Karth.

Chlapec hleděl z jednoho obličejů na druhý.

"Víte o tom," ozval se Shan, "že kdysi na počátku činnosti Ligy, když se s nafalovými lety začínalo, vysílali lodě do velmi vzdálených systémů -aby tam prozkoumaly všechno možné - a ty posádky zůstaly pryč třeba několik století. Možná, že se ještě ani všechny nevrátily. Některé byly zpátky za čtyři, pět nebo šest století a všichni se chovali jako blázni. Všichni byli šílení!" Udělal dramatickou pauzu. "Jenže oni byli šílení, už když se na to dali. Nemohli být normální, když se dobrovolně přihlásili na výpravu s takovou časovou dilatací. Takhle se vybírá posádka, co?" zasmál se.

"A co my? My jsme snad jiní?" zeptala se Oreth. "Mně se líbí právě ta nejistota. Proto mám tuhle práci ráda. Mám ráda i to riziko, riziko, do kterého vstupujeme společně. Co všechno dáváme v sázku! To dodává naší práci ten správný říz, sladkou příchut'."

Karth se podíval na své děti a usmál se.

"Ano. Společně," souhlasil Gveter. "Nejste blázni. Jste dobří. Mám vás rád. Jsme ammarí."

"Ammar," opáčili ostatní, a potvrdili tak jeho nečekané vyznání. Mladý muž zkrabatil tvář, bylo ale vidět, že ho to potěšilo. Vyskočil a strhl ze sebe košili. "Jdu si zaplavat. Pojď taky, Bettone!" vyzval chlapce a rozběhl se k temným, rozlehlým vodám, které se poklidně vlnily v místech, kam již nedosahovala načervenalá zář ohně. Betton na okamžik zaváhal, potom si svlékl košili a sandály a následoval Gvetera. Shan vytáhl Tai a přidali se také. Nakonec i dvě starší ženy si vykasaly nohavice a se smíchem se rozběhly do noci, vstříc vlnám příboje.

Pro Getheňany není moře, ani za teplé letní noci, přítelem. Člověk má své místo u ohně. Oreth s Astenem se přisunuli blíž ke Karthovi, pozorovali plameny a naslouchali vzdáleným hlasům ozývajícím se z míst, kde se třeptily vlny příboje. Občas něco tiše prohodili ve svém jazyce, zatímco malý sestrobatr už spal.

Po třiceti lenošných dnech strávených v Lidenu nastoupili Shobiové do rybářského vlaku, který je zavezl do města ve vnitrozemí. Z nádraží je přistávací modul dopravil do kosmického přístavu na planetě Ve, sousedící s Hainem. Byli odpočatí, opálení, stmelení a připraveni vyrazit.

Jedna z nepravých sestřenic Sladkého Dne sloužila v přístavu Ve Port. Nabádala Shobie, aby se objevitelů churtenského systému na Urrasu a Anarresu vyptávali na všechno, co je v souvislosti s churtenskými operacemi napadne. "Cílem experimentálního letu je všechno přesně pochopit," tvrdila, "a k tomu je nezbytné vaše plné intelektuální nasazení. Na to je kladen velký důraz."

Lidi si odfrkla.

"A teď pokud jde o vlastní rituál," řekl Shan, když přicházeli k místnosti s ansiblem, umístěné v bublině obrácené směrem ke slunci, "zvířatům se vysvětlí, co se bude dít, a jsou vyzvána ke spolupráci."

"Tomu přece nemohou zvířata rozumět," řekl Betton chladným, pronikavým sopránem. "Takový postup se volí jen u lidských bytostí, aby se lépe cítily."

"A lidské bytosti tomu rozumějí?" zeptala se Sladký Den.

"Všichni jsme tu proto, abychom si navzájem pomáhali," podotkla Oreth. "Podle rituálu na nic jiného nemáme právo, proto za utrpení, které způsobíme, přijímáme i odpovědnost."

Betton zachmuřeně naslouchal.

Gveter oslovil nejdříve ansibl a asi půl hodiny s ním komunikoval, většinou pomocí pravických a matematických termínů. Konečně se s poněkud vyčerpaným výrazem obrátil k ostatním a s omluvami je vyzval, aby si přístroj vyzkoušeli také. Nastalo ticho. Lidi přístroj zaktivovala, představila se a oznámila: "Shodli jsme se na tom, že nikdo z nás, s výjimkou Gvetera, teoretické předpoklady k pochopení zásad churtenské teorie nemáme."

Vědec vzdálený dvaadvacet světelných let odpověděl v hainštině prostřednictvím poněkud monotónního autotranslačního hlasu. Jeho projev však obsahoval neochvějnou naději: "Churtenská teorie se dá laikovi přiblížit jako přemístění skutečného pole za účelem realizace relační koherence v duchu transilienční zkušenosti."

"Přesně," souhlasila Lidi.

"Jak víte, materiální účinky byly nulové a negativní účinky na vnímající subjekty s nízkou inteligencí byly nulové také; uvažuje se však o možnosti, že by zapojení vyšší inteligence do procesu mohlo toto přemístění tak či onak ovlivnit. A že by mohlo recipročně působit i na účastníka."

"Jak spolu působení churtenské funkce a úroveň naší inteligence souvisejí?" zeptala se Tai.

Nastalo ticho. Jejich interlokutor se snažil nalézt správná slova s plnou odpovědností.

"Používáme termín 'inteligence' jako stenografický výraz pro komplex psychických vlastností a závislost na kultuře našeho druhu," ozval se konečně translator. "Přítomnost transilientu jako netrvajících transilience vědomé mysli je

nezkoumaným faktorem."

"Jestliže je však proces mžikový, jak si ho můžeme uvědomovat?" zeptala se Oreth.

"Přesně tak," odpověděl ansibl a po krátké pauze pokračoval: "Jelikož je experimentátor jedním z prvků experimentu, předpokládáme, že transilient může být prvkem nebo činitelem transilience. Proto jsme si pro testování procesu vyžádali účast celé posádky, a ne pouze jednoho nebo dvou dobrovolníků. Psychická rovnováha stmelené sociální skupiny tvoří faktor síly působící proti dezintegrační nebo rozumem nepochopitelné zkušenosti, pokud by se vyskytla. Význam bude mít i vzájemná verifikace mezi jednotlivými Členy skupiny."

"Kdo naprogramoval tenhle translator?" zasyčel Shan. "Vzájemná verifikace! Kecy!"

Lidi se rozhlédla kolem sebe, vyzývající pohledem k otázkám.

"Jak dlouho vlastně poletíme?" zeptal se Betton.

"Nebude to trvat dlouho," odpověděl hlas translatoru a vzápětí se opravil: "Nebude to trvat vůbec žádnou dobu."

Opět nastalo ticho.

"Děkujeme vám," uzavřela rozhovor Sladký Den a vědec z planety vzdálené od Ve Portu dvaadvacet let s časovou dilatací odpověděl: "Jsme vděční za vaši ohromnou odvahu a naše naděje zůstává s vámi."

Z místnosti, kde hovořili přes ansibl, se pak odebrali rovnou do Shoby.

Churtenské zařízení, které ke své činnosti nevyžadovalo velký prostor a jehož ovládání spočívalo v podstatě pouze ve spouštění nebo zastavení pomocí vypínače, bylo instalováno vedle motivátorů pro rychlost blížící se rychlosti světla a řídicího zařízení běžné mezihvězdné lodě ekumenické flotily. Shoby byla postavena na planetě Hain asi před čtyřmi sty lety a její stáří bylo dvaatřicet let. Většinu jejích prvních letů tvořily výzkumné výpravy s hainskochiffewariánskou posádkou. Protože při takových letech může loď strávit na oběžné dráze v planetárním systému celé roky, došli Hainané a Chiffewariánci k závěru, že budou v lodi spíše bydlet, než jen dobu letu přecházet, a zařídili si ji tedy jako velmi velký a co nejpohodlnější dům. I když byly tři z rezidenčních modulů odpojeny a nechány v hangárech na planetě Ve, pro desetičlennou posádku zbývalo stále místa víc než dost. Tai, Betton a Shan, noví členové z Terry, a Gveter z Anames byli ze svých stěží obyvatelných světů zvyklí na kasárensky vyhlížející domy a společensky primitivní, prostý způsob života, a Shoby proto obhlíželi se zjevnou nelibostí. "Nač takový luxus?" vrčel Gveter. "Zbytečný přepych!" šklebila se Tai. Sladký Den, Lidi a Getheňané, kteří byli na komfortní život na lodi zvyklí, se hned zabydleli a chovali se jako doma. Gveter a mladší Terrané jen stěží mohli udržet v prostorných místnostech s vysokými stropy a pohodlně zařízených, mírně ošuntělých obývacích pokojích a ložnicích, studovnách, tělocvičnách, jídelně, knihovně, v kuchyni a můstku Shoby etické nepohodlí, jakému byli přivyklí. Podlahu můstku pokrýval pravý henyekaulil, teplé odstíny tmavě modré a fialové byly vetkány do vzorců souhvězdí hainského nebe. V meditační tělocvičně pěstovali rozsáhlou plantáž zdravého terranského bambusu, tvořící součást soběstačného vegetačně-respiračního systému. Zastesklo-li se některému z členů posádky po domově, stačilo naprogramovat okna v kterékoli místnosti na lodi tak, aby se objevil výhled na Abbenay nebo Novou Káhiru či na pláž v Lidenu, anebo obraz zase vymazat a okny pozorovat bližší i vzdálenější slunce a tmu prostírající se mezi nimi.

Rig s Astenem objevili z recepční haly nahoru do knihovny vedle eskalátorů i pevné schodiště s točitým zábradlím. Za divokého kříku se po něm klouzali dolů, až jim Shan pohrozil, že použije lokálního gravitačního pole, které je přinutí klouzat po zábradlí vzhůru. Přáli si pak, aby to provedl. Betton pozoroval ty maličké s nadřazeným výrazem staršího a sám používal pohyblivého schodiště. Druhý den se však s chutí sklouzl po zábradlí také, a protože se dovedl odrazit silněji a měl větší hmotnost než malí chlapci, jel i mnohem rychleji než Rig či Asten, až si při dojezdu narazil kostrč. Betton dokonce zorganizoval závody v klouzání na tácu. Na plné čáře je však vyhrál Rig, protože byl tak malý, že se na tácu udržel celou cestu až dolů. Během pobytu na pláži děti nic nestudovaly, měly pouze lekce plavání a učily se chovat jako Shobiové. Když však kvůli nečekanému zdržení museli ve Ve Portu pět dní čekat, začal Gveter s Bettonem denně probírat fyziku a všichni tři chlapci se učili matematiku. Se Shanem a Oreth měli párkrát dějepis a s Tai zkoušeli v tělocvičně tanec.

Při tanci se stávala Tai lehkou, uvolněnou, bezstarostně se smála. Takovou ji Rig s Astenem milovali a její syn s ní skotačil jako hříbátko, jako hravé kůzlátko. I když působil neohrabaně, zářil radostí. Často se k nim připojil i Shan. Byl to elegantní, snědý tanečník a Tai s ním tančila ráda. Avšak i při tanci zůstávala plachá a vyhýbala se dotyku s ním. Od Bettonova narození žila v celibátu. Odmítala Shanovu trpělivou, naléhavou touhu, nechťela s ním nic mít. Odvrátila se od něho k Bettonovi a spolu se synem tančili plně ponořeni do vzdušného vzorce kroků, který společně vytvářeli. Poslední odpoledne před zkušebním letem je pozorovala Sladký Den, beze slova, s úsměvem na rtech a očima zalitými slzami.

"Život je dobrý," obrátil se Gveter k Lidi s velmi vážnou tvář.

"Všechno bude v pořádku," odpověděla.

Oreth vycházející z ženského kemru zaktivovala Karthův mužský kemr, což mělo za následek pozdržení letu a v Lidenu strávili pět příjemných dní navíc. Oreth pozorovala Riga, kterému byla za otce, jak tančí s Astenem, jehož porodila, a zahleděla se na Kartha, jak tančící pár pozoruje. Pak řekla v karhidiš: "Už zítra..." Ucítily z těch slov sladkou příchut' neznáma a očekávání.

Antropologové se slavnostní vážností prohlašují, že nesmíme lidské populaci žádné planety připisovat "kulturní konstanty"; jisté však je, že některé charakteristické kulturní rysy nebo předpoklady jsou hluboce zakořeněné. Na poslední večeři v přístavu, večer před plánovaným letem, se Tai s Shanem objevili v černých a stříbrných uniformách terranské ekumeny - vyjádřili tím vzácnost toho okamžiku, protože cena uniforem by se dala vyčísřit půlročním příjmem, který za ně museli vydat - na planetě Terra totiž dosud trvalo peněžní hospodářství.

Asten s Rigem si hned začali křikem podobnou nádheru vynucovat také. Karth a Oreth jim navrhovali jejich společenské šaty a Sladký Den vytáhla šerpu se stříbrnou krajkou. Asten však nebyl pořád ještě spokojený a Rig jeho nespokojenost hned horlivě podporoval. Jde o to, řekl jim Asten, že uniformou se může zdůraznit jednotnost.

"Proč?" zajímala se Oreth.

Stará Lidi odpověděla příkře: "Aby nikdo nenesl individuální odpovědnost."

Pak se odešla převléci do večerního kostýmu z černého sametu, který sice nebyl přímo uniformou, ale Tai a Shan se již tak nápadně nevyjímali. Lidi opustila Terru, když jí bylo osmnáct, a od té doby se na ni nevrátila, ani po tom netoužila. Tai a Shan však byli krajané.

Karth a Oreth dostali nápad obléknout si hábity lemované nejjemnější kožesínou a děti se nakonec spokojily se svými svátečními oblečky doplněnými zděděnými masivními šperky ze zlata, které jim zapůjčil Karth. Sladký Den se objevila v čistě bílé róbě, o které tvrdila, že je ve skutečnosti ultrafialová. Gveter si svoji hřívu spletl do copu. Betton na sobě žádnou uniformu neměl, ale ani ji nepotřeboval, protože jak seděl u slavnostní tabule po boku své matky, zdobila jej viditelná hrdost.

Jídla, která jim z přístavní kuchyně posílali, byla vždy velmi chutná, dnešní večeře však byla vynikající: jemné hainské iyanwi se všemi sedmi omáčkami a po něm pudink ochucený terranskou čokoládou. Večer plný nadšeného očekávání loučil v tichosti rozděláním velkého ohně v krbu v knihovně. Polena nebyla pravá, byly to samozřejmě napodobeniny, ale dobré napodobeniny. Nemělo by smysl mít na lodi krb a pálit v něm obyčejnou umělou hmotu. Neocelulózová polena i materiál na podpal měly tu správnou vůni, nemohly sice zpočátku chytout, ale nakonec se za prskání, vy létávání jisker a vzdouvání dýmu pěkně rozhořely. Oreth oheň připravila a Karth jej podpálil. Všichni se shromáždili kolem krbu.

"Povídejte nějakou pohádku," poprosil Rig.

Oreth začala o ledových jeskyních kermské země, o tom, jak po velké modré jeskyni pod mořem plula loď a najednou zmizela. Jak se další lodě vypravily do jeskyní ji hledat, ale žádná ji nenašla. Až za sedmdesát let loď sama vyplula daleko u pobřeží Osemeyet, tisíc mil daleko od země kermské - na palubě nebylo ani živáčka, ba ani známky po tom, že by ji kdy kdo obýval, nebo stopy po tom, co se s námořníky mohlo stát...

Ještě nějakou!

Lidi vyprávěla o malém pouštním vlku, který ztratil manželku a šel za ní do říše zesnulých. Zde ji uviděl, jak tančí s ostatními zemřelými. Chybělo mu už málo, aby se mu podařilo přivést ji zpět do říše živých, kdyby v poslední chvíli vše nepokazil tím, že se jí pokusil dotknout. Zmizela, a on již nikdy cestu zpátky tam, kde tančí mrtví, nenašel, ať hledal, jak hledal, vyl a nařikal....

Další příběh!

Shan vyprávěl o chlapci, kterému na těle vyrostlo pírkó, kdykoliv zalhal, až ho začali používat jako prachovku.

Ještě!

Gveterův příběh byl o lidech, kterým se říkalo glunové, měli křídla a byli tak hloupí, že vymřeli, protože se mlátili hlava nehlava. "Nebyli opravdoví," dodal po uvážení. "Je to jen pohádka."

Ještě jeden příběh! Už ne, už je čas jít spát.

Rig s Astenem jako obvykle všechny obešli, aby je objali na dobrou noc. Tentokrát šel Betton s nimi. Když přišel k Tai, nezastavil se u ní, protože Tai se osobním dotykům vyhýbala; ona sama však natáhla ruku, přivinula si dítě k sobě a políbila ho na tvář. Betton radostně odběhl.

"Příběhy," řekla Sladký Den. "Ten náš se začne zítra, vidíte?"

Je snadné popsat řetězec příkazů, ne však už síť reakcí. Pro ty, kteří žijí vzájemným posilováním, je všezahrnující popis, komplexní a s otevřeným koncem, normální a pochopitelný, ale pro ty, kteří mají za vzor pouze hierarchické řízení, působí zmatečně a naprosto nepřehledně, stejně tak jako to, co popisuje. Kdo je zde pověřen vedením? Zbavme se všech těchto nepodstatných detailů. Kolik kuchařů přeslilo polévku? Ujasněme si to jednou provždy. Jestli dovolíte, já vás povedu!

Stará navigátorka byla pochopitelně u nafalového panelu a Gveter byl u panelu churtenského; Oreth byla připojena na záznamy o letu; Tai, Shan a Karth byli jejich náhradníky a to, co dělala Sladký Den, by se dalo nazvat dohlížením nebo kontrolou, aniž by se tím naznačovala nějaká hierarchická funkce. Rig s Astenem stále nafalovali (abychom užili Rigova výrazu) v lodní knihovně, kde během nudné cestovatelské praxe rychlostí blížící se rychlosti světla, ve které se děti jen těžko orientovaly, si Asten mohl prohlížet obrázky nebo poslouchat z pásku pohádky a Rig se mohl zachumlat do huňaté pokrývky a spát. Bettonova úloha v posádce během letu by se dala nazvat Starší sourozenec; pobýval s malými chlapci, pro jistotu byl vybaven pytlíkem na zvracení, protože byl jedním z těch, kterým nafalový let způsoboval žaludeční potíže, a svůj intervid měl stále zaměřený na Lidi a Gvetera, aby mohl pozorovat, co dělají.

Co se týče nafalového letu, věděli tedy všichni, kde je jejich místo. Pokud ale šlo o churtenskou funkci, věděli pouze to, že má provést jejich transilenci na solární systém vzdálený sedmáct světelných let od Ve Portu bez uplynutí časového intervalu; nikdo však nechápal, co se vlastně od nich chce, co se bude skutečně dít.

Lidi se tedy rozhledla jako houslista pozvedající smyčec ke znamení orchestru před prvním taktém, mrknutím oka se všemi navázala kontakt a uvedla Shoby do systému NAFAL. Zároveň Gveter, jako violoncellista, který sjede smyčcem po strunách přesně v daný okamžik, aby první tón zahrál na chlup stejně, spustil churtenský modus. Vstoupili do netrvání. Churtenovali. Bude to trvat nedlouho, jak to řekl ansibl.

"Co se děje?" zašeptal Shan.

"Zatraceně!" zasyčel Gveter.

"Stalo se něco?" zeptala se Lidi, zamrkala a potřásla hlavou.

"Tak a máme to," řekla Tai a očima rychle přelétla údaje.

"To není A-šedesát, co to sakra je?" starala se Lidi, stále prudce mrkajíc očima.

Sladký Den se snažila propojit, všech deset najednou, sedm na můstku a pomocí intervidu ty tři v knihovně. Betton vymazal obraz v okně a děti pozorovaly zamženou hnědou vypouklinu, která vyplňovala polovinu výhledu. Rig držel v náručí špinavou, chlupatou deku. Karth odendal Oreth ze spánků elektrody, čímž přerušil její spojení s leteckými záznamy. "Neuplynul žádný interval," řekla Oreth.

"Nikde nejsme," říkala Lidi nevěřicně.

"Neuplynul žádný interval," opakoval zachmuřeně Gveter u svého panelu. "Je to tak."

"Nic se nestalo," řekl Karth a očima přelétl záznamy o letu.

Oreth vstala, přešla k oknu, zůstala u něj nehybně stát a zahleděla se ven.

"To je ono. M-600-340-nolo," oznámila Tai.

Všechna jejich slova zněla hluše, obsahovala falešný tón.

"Vážení Shobiové, takže my jsme to dokázali!" vykřikl Shan.

Nikdo na to nic neřikal.

"Zabzuč ansiblem do Ve Portu," řekl Shan s nucenou veselostí. "Řekni jim, že jsme sem dorazili a že jsme všichni v pořádku."

"Dorazili kam?" zeptala se Oreth.

"Ano, samozřejmě," řekla Sladký Den, ale nepohnula se.

"Dobrá," řekla Tai a zamířila k ansiblu. Otevřela pole, zaměřila na planetu Ve a vyslala signál. Ansibly lodě fungovaly pouze ve zrakovém modu, čekala tedy s pohledem upřeným na obrazovku. Znovu vyslala signál. Všichni sledovali, co se objeví na ansiblu.

"Nic nepřichází," oznámila zklamaně.

Nikdo jí neřekl, aby zkontrolovala zaměřovací souřadnice; ale v komunikační síti se přece nikdo nenechá tak snadno odradit. Proto samozřejmě znovu zkontrolovala souřadnice. Vyslala signál; znovu vše nastavila, překontrolovala, opět vyslala signál; otevřela pole a zaměřila na Abbenay na Anarresu a ještě jednou vyslala signál. Obrazovka ansiblu však zůstávala prázdná.

"Překontroluj -" začal Shan, ale hned se zarazil.

"Ansibl nefunguje," oznámila Tai posádce úředním tónem.

"Zjistila jsi nějakou poruchu funkcí?" zeptala se Sladký Den.

"Ne, nezjistila jsem žádnou funkci."

"Teď letíme zpátky," řekla Lidi, stále neopouštějíc nafalovy panel. Její slova, její tón jimi otřásl.

"To neletíme!" vykřikl Betton na intervidu zároveň s Oreth, která se ptala: "Zpátky kam?"

Tai, náhradnice Lidi, se pohnula směrem k ní, jako by jí chtěla zabránit v aktivaci nafalového pohonu, pak se ale rychle stáhla zpátky k ansiblu, aby k němu nezískal přístup Gveter. Ten se zarazil a řekl: "Možná, že churten ovlivnil funkci ansiblu."

"To se právě snažím zjistit," řekla Tai. "Proč by k tomu ale mělo dojít? Přenos pomocí ansiblu řízeného robotem fungoval při všech pokusných letech."

"Kde jsou záznamy o letu?" trval na svém Shan.

"Říkal jsem ti, že žádné neexistují," odpověděl Karth příkře.

"Oreth byla zapojená."

Oreth, dosud stojící u okna, pronesla, aniž by se otočila. "Nic se nestalo."

Sladký Den přistoupila ke Getheňance. Oreth na ni pohlédla a pomalu řekla: "Ano, Sladký Dni. Nemůžeme...to dokázat, myslím. Nedokážu myslet."

Shan vyčistil výhled druhého okna, postavil se před ně a upíral zrak ven. "Ohavné," poznamenal.

"Co je to?" ptala se Lidi.

Gveter odpověděl, jako kdyby četl z ekumenického atlasu: "Hustá, stálá atmosféra, svými hodnotami blízká dolní hranici teplotního rozmezí pro živé organismy. Mikroorganismy. Oblaka bakterií, bakteriální útesy."

"Mikroby ve vlastní šťávě," podotkl Shan. "Do jakého půvabného místa nás to poslali!"

"Takže kdybychom dorazili jako neutronová bomba nebo byli případ černé díry, vzali bychom s sebou pouze bakterie," řekla Tai. "Ale to se nás netýká."

"Co se nás netýká?" chtěla vědět Lidi.

"Nikam jsme tedy nedorazili?" ptal se Karth.

"Haló," volal Betton, "budete všichni pořádku postávat na můstku?"

"Chci tam jít taky," zapištěl Rig a po něm se ozval Astenův jasný, avšak rozčesný hlásek, "Mami, chci zpátky do Lidenu."

"No tak," konejšil je Karth a šel dětem v ústřety. Oreth nepřestávala hledět z okna, obrácena k ostatním zády. Nepohnula se, ani když k ní přistoupil Asten a chytil ji za ruku.

"Na co se pořád díváš, mami?"

"Na tu planetu, Astene."

"Na jakou planetu?"

A tehdy Oreth na dítě pohlédla.

"Žádná tam není," řekl Asten.

"Ta hnědá barva - to je povrch, to je atmosféra planety."

"Není tam žádná hnědá barva. Nic tam není. Chci zpátky do Lidenu. Říkala jsi, že až doděláme ten test, budeme se moct vrátit."

Oreth se konečně obrátila čelem k ostatním.

"Odlišné vnímání," podotkl Gveter.

"Myslím," řekla Tai, "že musíme prokázat, že jsme - že jsme se sem dostali - a pak se sem dostat."

"Chceš říct, dostat se zpátky," opravil ji Betton.

"Záznamy jsou naprosto jasné," řekla Lidi s pečlivou výslovností a oběma rukama se přidržovala okraje svého sedadla. "Všechny souřadnice jsou v pořádku. Tam dole je M-60 - a tak dále. Co byste si přáli víc? Vzorky bakterií?"

"Ano," řekla Tai. "Funkce přístroje byla poškozena, takže nemůžeme na záznamy přístrojů spoléhat."

"Kecy!" vykřikla Lidi. "Děláte z toho frašku. No dobrá. Oblečte se, sejděte dolů, nasbírejte nějaký to bláto a pak odtud co nejdřív vypadnem. Poletíme domů. Pomoci NAFALU."

"Pomoci NAFALU?" opakovali po ní Shan a Tai jako ozvěna a Gveter poznamenal: "Ale to by nám trvalo sedmáct let, podle času planety Ve, a žádný ansibl by nám nevysvětlil proč."

"Proč, Lidi?" zeptala se Sladký Den.

Lidi na hainskou ženu nevěřicně zírala. "Chceš snad znovu churtenovat?" naléhala chraplavým hlasem. Jednoho po druhém si prohlédla. "Copak jste všichni z kamene?" Obličej měla popelavý, zmačkaný, svraštělý. "Copak vás neděsí, že vidíte skrz stěny?"

Všichni mlčeli, až Shan se opatrně zeptal: "Jak to myslíš?"

"Vidím skrz stěny hvězdy!" Znovu je pohledem všechny přejela a ukázala na koberec s vetkanými souhvězdími. "Vy je nevidíte?" Když nikdo neodpovídal, brada její začala křečovitě třást a řekla: "Dobrá. Dobrá. Mám po službě. Omluvte mě. Budu ve svém pokoji." Zvedla se. "Možná byste mě měli radši zamknout," dodala.

"Nesmysl," poznamenala Sladký Den.

"Kdybych propadla -" začala Lidi, ale zmlkla. Šla strnule a opatrně ke dveřím, jako by procházela hustou mlhou. Vyslovila něco, čemu ostatní nerozuměli. "Příčina" nebo snad "pavučina".

Sladký Den šla za ní.

"Taky vidím hvězdy!" ozval se Rig.

"Buď zticha," zarazil ho Karth a paží ho obejmul.

"A vidím! Všude kolem vidím hvězdy. A vidím Ve Port. A vidím, co se mi zachce!"

"Ano, samozřejmě, ale teď buď zticha," zamumlala matka, na což se dítě Karthovi vytrhlo, začalo dupat a vriskat: "A vidím! Taky to vidím! Vidím všechno! A Asten to nevidí! A je tady planeta, ta je tu taky! Nedrž mě tak! Pusť mě!"

Zachmuřený Karth odnesl všickající dítě do jejich pokoje. Asten se otočil za unášeným Rigem a zakřičel: "Žádná planeta tady není! Jenom si to vymýšlíš!"

Zachmuřená Oreth ho vyzvala: "Běž, prosím tě, do našeho pokoje, Astene."

Asten s pláčem poslechl. Oreth s omluvným výrazem následovala plačící postavičku přes můstek na chodbu.

Zbylí čtyři na můstku se odmlčeli.

Po chvíli se ozval Shan: "Vidiny?"

"Jakchési halucinace?" navrhl mírně Gveter. "Možná, že je to účinek churtenismu na obzvláště citlivé organismy..."

Tai přikývla.

"Tak nefunguje ten ansibl doopravdy nebo se nám to jenom zdá?" zeptal se za okamžik Shan.

Gveter přistoupil k ansiblu; tentokrát mu Tai uvolnila místo, odešla a nechala mu přístroj k dispozici. "Chci sestoupit dolů," řekla.

"Myslím, že není důvod, proč bychom to nezkusili," souhlasil Shan nenadšeně.

"A jaký je důvod pro to, abychom to zkusili?" zeptal se mu přes rameno Gveter.

"Proto jsme přece tady, ne? Proto jsme se přihlásili jako dobrovolníci, ne? Abychom prozkoumali mžikovou - transilienci - abychom dokázali, že to funguje, že jsme sem dorazili! Když ansibl nefunguje, bude to trvat sedmáct let, než na Ve náš radiový signál dojde!"

"Můžeme churtenovat zpátky na Ve a říci jim to," namítl Shan. "Kdybychom to udělali hned, pobyli bychom... tady... asi osm minut."

"Říci jim - říci jim... Co byste jim chtěli říci? Co to je za důkaz?"

"Anekdotický," poznamenala Sladký Den, která se právě neslyšně vrátila na můstek; pohybovala se obdivuhodně tiše jako velká plachetnice.

"Už je Lidi v pořádku?" zeptal její Shan.

"Ne," odpověděla Sladký Den. Posadila se k nafalovému panelu na Lidino místo.

"Chci znát názor ostatních, jestli sestoupíme dolů na planetu, nebo ne," trvala na svém Tai.

"Zeptám se ostatních," nabídl se Gveter a odešel. Vrátil se zpět s Karthem. "Sestupte dolů, jestli chcete," řekl na to Getheňan. "Oreth zůstane chvíli s dětmi. Jsou - jsme silně dezorientovaní."

"Já sestoupím dolů," navrhl Gveter.

"Mohl bych taky?" zeptal se Betton téměř šepem a neodvážil se přitom pohlédnout dospělým do očí.

"Ne," odpověděla Tai zároveň s Gveterovým ano.

Betton vrhl na matku rychlý pohled.

"Proč ne?" zeptal její Gveter.

"Nevíme, jak velké je to riziko."

"Planeta byla prozkoumána."

"Loděmi s posádkou robotů -"

"Budeme mít skchafandry." Gveter ji upřímně nechápal.
"Nechci na sebe vzít tak velkou odpovědnost," procedila Tai mezi zuby.
"Proč na sebe?" zeptal se Gveter a chápal ji stále méně. "Všichni neseme stejnou odpovědnost; Betton je jedním z členů naší posádky. Nerozumím ti."
"Vím, že mi nerozumíš," odsekla Tai, otočila se k oběma zády a odpochoďovala pryč. Muž i chlapec nechápavě hleděli: Gveter za ní a Betton na koberec.
"Omlouvám se," řekl Betton.
"Není důvod," těšil ho Gveter.
"Co se... co se to s námi děje?" ptal se Shan a s vypětím ovládal svůj hlas. "Proč se - proč se pořád hádáme, proč pořád - přicházíme a odcházíme."
"Zmatení v důsledku zkehušenosti s churtenismem," nabídl mu vysvětlení Gveter.
Sladký Den se k nim obrátila od panelu. "Vyslala jsem tísňové volání," oznámila. "Nedokážu řídit nafalový systém. Rádio-" odkašlala si. "Zdá se, že funkce rádia kolísá."
Nastalo ticho.
"To není možné," řekl Shan nebo to byla Oreth, ale Oreth zůstala s dětmi v jiné části lodě, tak to nemohla být Oreth, kdo řekl: "To není možné." Musel to být Shan.

Řetězec příčin a následků se dá snadno popsat; vymizení příčin a následků však nikoliv. Pro ty, kteří žijí v čase, je časová posloupnost normou, jediným modelem, a simultánnost pro ně představuje chaos, nepořádek, beznadějný zmatek a popis tohoto zmatku je pro ně naprosto matoucí.
Jelikož členové sítě posádky již nevnímali tuto síť ustáleně a nebyli schopni svoje vnímání sdělovat, jediným klíčem k orientaci v bludišti jejich vykojení bylo individuální vnímání. Gveter vnímal sám sebe, jak stojí na můstku se Shanem, Sladkým Dnem, Bettonem, Karthem a Tai. Vnímal sám sebe, jak metodicky kontroluje systémy lodě. Zjistil, že nafalový systém je mrtvý, rádio funguje jen v kolísavých nárazech, vnitřní elektrické a mechanické systémy lodě jsou v pořádku. Vyslal do prostoru přistávací modul bez posádky a přivolal jej zpět. Vrátil se zcela v pořádku. Vnímal sám sebe, jak probírá s Tai její rozhodnutí sestoupit dolů na planetu. Jelikož připustil svoji neochotu věřit jakýmkoli záznamům na lodních přístrojích, musel připustit i oprávněnost jejího stanoviska, že to, že skutečně dorazili na místo určení, M-60-340-nolo, se dá doložit pouze materiálním důkazem. Mají-li strávit následujících sedmáct let cestou zpátky na Ve v reálném čase, bylo by dobré, aby měli něco, co můžou ukázat, i kdyby to měla být hrst nějakého slizu.

Vnímal tuto diskusi jako naprosto racionální.
Diskuse však byla přerušována egoistickými výbuchy, které byly pro posádku naprosto necharakteristické.
"Jestli chceš jít, tak jdi!" vykřikl Shan.
"Ty mi nemáš co přikazovat," bránila se Tai.
"Někdo tady musí zůstat a kontrolovat správný chod," navrhl Shan.
"Ne muži!" zvolala Tai.
"Ne Terrané," přidal se Karth. "Copak, vy lidé, nemáte trochu úcty sami k sobě?"
"Stres," poznamenal Gveter. "No tak, Tai, Bettone, všechno je v pořádku, tak pojďme, ano?"

V přistávacím modulu bylo Gveterovi všechno jasné. Jedna věc následovala po druhé, jak má být. Ovládání přistávacího modulu je velmi jednoduché, požádal tedy Bettona, aby je dopravil dolů. Chlapec tak učinil. Tai seděla napjatá a pevná jako vždycky, její silné zaťaté pěsti spočívaly na kolenou. Betton sebejistě malou kosmickou loď zvládl, pak se s určitým napětím, ale s důstojností opřel. "Jsme dole," oznámil.

"Ne, nejsme," namítla Tai.
"Tady - tady stojí kontakt," bránil se Betton a pomalu sebejistotu ztrácel.
"Vynikající přistání," pochválil ho Gveter. "Vůbec jsem nic necítil." Provedl běžné testy. Všechno bylo v pořádku. Na palubní okénka náléhala hnědá tma, šero. Když Betton zapnul venkovní reflektory, atmosféra jako tmavá mlha rozptýlila světlo do neužitečné oslňující záře.

"Všechny testy souhlasí s průzkumovými zprávami," hlásil Gveter. "Půjdeš ven, Tai, nebo použiješ servomechanismus?"

"Půjdu ven," odpověděla.

"Půjdu ven," opakoval po ní ozvěnou Betton.

Gveter na sebe vzal formální podpůrnou roli posádky, kterou by převzal jeden z nich, kdyby šel ven on. Pomohl jim zavřít helmy a dekontaminovat obleky; otevřel jim poklop a sledoval je na obrazovce vidu i průzorem, jak sestupují otvorem ven. Betton šel první. Jeho křehká protáhlá postavička v bílém obleku svítila v slabé záři světla. Odstoupil několik kroků od lodě, otočil se a čekal. Tai sestupovala po žebříku. Zdálo se, že se povážlivě zmenšuje - copak si klekla? Gveter porovnával podobu na obrazovce vidu s výhledem z okénka. Copak se scvrkává? Klesá - určitě klesá do povrchu - který tam jistě není pevný, musí tam být bahno nebo nějaká suspenze jako plovoucí písek - ale Betton po tom povrchu šel a vracel se teď k ní, dva kroky, tři kroky, na podkladu, který Gveter jasně neviděl, ale který musel být pevný a který Bettona udržel, protože byl lehčí - ale ne, Tai asi šlápla do díry, do nějakého zákopu, protože už ji viděl jen od pasu nahoru, nohy zůstaly skryté v tmavém bahně nebo v mlze, ale ona se přitom pohybovala, pohybovala se rychle, vzdalovala se od modulu i od Bettona.

"Přiveď je zpátky," náléhal Shan a Gveter řekl pomocí interkomunikačního zařízení, které měli připevněné na skafandrech: "Bettone a Tai, vraťte se, prosím, k modulu." Betton se hned vydal směrem k modulu, pak se ohlédl, kde zůstala jeho matka. V hnědém šeru, téměř za hranicí, kam sahal kužel světla z modulu, bylo matně vidět skvrnu, která mohla být její helmou.

"Prosím, pojd' nahoru, Bettone. Prosím, vrať se, Tai."

Bettonův oblek se zaběhl na žebříku a z interkomu bylo slyšet jeho prosebný hlas : "Tai - Tai, vrať se - Gveter, mám jít pro ni?"

"Ne. Tai, vrať se, prosím, vrať se okamžitě k modulu."

Chlapcova soudržnost s posádkou byla větší; vystoupil zpátky do modulu a skrz průzor v poklopu pozoroval, stejně jako Gveter malým okénkem, Tai. Z obrazovky vidu již zmizela. Bledá skvrna se rozmazala do beztvaré nevýrazné šmouhy.

Gveter si všiml, že přístroje do této chvíle zaznamenaly pokles přistávacího modulu od styku s povrchem planety o 3,2 metru a že rychlost klesání neustále stoupá.

"Jaký je tam povrch, Bettone?"

"Jako bahnitá země - kde je?"

"Tai, prosím tě, okamžitě se vrať!"

"Prosím, vraťte se k Shoby, přistávacímu modulu číslo jedna a k celé posádce," ozvalo se v lodním interkomu; byl to hlas Tai. "Tady Tai," pokračovala. "Prosím, vraťte se okamžitě k lodi a k celé posádce."

"Bettone, prosím tě, zůstaň ve skafandru v dekontaminačním oddělení," řekl Gveter. "Zaplombuju poklop."

"Ale - no jak myslíš," řekl chlapec poslušně.

Gveter se vznesl s modulem a cestou jej dekontaminoval, stejně jako Bettonovu kombinézu. Vnímál, jak spolu s Bettonem a Shanem procházejí skrz spojovací otvor zpátky do Shoby a chodbami na můstek a že Karth, Sladký Den, Shan a Tai stojí na můstku.

Betton se rozběhl ke své matce a těsně před ní se zarazil; nevztáhl k ní ruce. Obličej měl nehybný, jako z vosku či ze dřeva.

"Měl jsi strach?" zeptala se. "Co se to tam dole dělo?" Pohlédla na Gvetera, aby jí poskytl vysvětlení.

Gveter nic nevnímál. Nepřežil neobdobí nedlouho netrvajících, nevnímál žádné nedějí, které by se bylo bývalo dělo, ale které se neudálo. Cítil se ztracen, tápal po slovech- "Ty -" koktal ztuhlým jazykem jako němý- "tys nás volala."

Zdálo se, že Tai to popírá, ale co na tom záleželo? Na čem vlastně záleželo? Promluvil Shan. Shan to přece mohl říci. "Nikdo nic nevolal, Gveter," řekl. "Ty a Betton jste vyšli ven, já jsem dělal náhradníka; když jsem si uvědomil, že nemůžu s modulem stabilně přistát, že povrch je nějaký divný, zavola jsem vás zpátky k modulu a odlétli jsme."

Jediné, na co se Gveter zmohl, bylo: "Neskchutečné..."

"Ale Tai přišla -" začal Betton a hned se zarazil. Gveter vnímál, jak se chlapec odtáhl od matčina odmítavého dotyku. Na čem tedy záleželo?

"Nikdo neseštopil dolů," poznamenala Sladký Den. Po chvilce ticha a před dalším mlčením dodala: "Žádné dole, kam by se mohlo sestoupit, neexistuje."

Gveter se snažil nalézt další slovo, ale žádné ho nenapadlo. Vnímál venku za hlavním oknem hnědou zamlženou vypouklinu, skrz kterou, když se pozorně zahleděl, viděl zářit malé hvězdy.

A tehdy našel slovo, ale bylo to špatné slovo. "Ztraceni," pronesl, a jak je vyslovoval, vnímál, že světla lodě pomalu pohasínají, ponořují se do hnědého šera, ztrácejí se, tmavnou, mizí a stejně tak jemné bzucení a henžení všech lodních systémů pozvolna ustává, až je slyšet skutečné ticho, které tam vždycky bylo. Ale vlastně tam nic nebylo. Vůbec nic se nestalo. Snažil se vši silou vůle říci: Jsme ve Ve Portu!; ale nic řečeno nebylo.

Slunce žhnou skrze moji kůži, řekla Lidi.

Já jsem slunce, řekla Sladký Den. Ne já, všechno jsou slunce.

Nedýchejte! vykřikla Oreth.

To je smrt, řekl Shan. Přesně tohohle jsem se bál: není nic.

Nic, řekli všichni.

Nedýhající, poletovali jako stíny, přemísťovali se v stínové schránce chladnoucího tmavého trupu lodě poblíž světa hnědých mlh neskutečné planety. Mluvili, ale hlasy neexistovaly. Ve vzduchoprázdnu, v neexistujícím čase není zvuků.

V samotě své kabiny cítila Lidi, jak se tíže zmenšuje až na poloviční gravitační zrychlení odpovídající hmotnosti jádra lodě; viděla je, bližší i vzdálenější slunce, jak žhnou přes temný závoj stěn, přes trup lodě, přes jeho jednotlivé vrstvy i přes její vlastní tělo. Nejjasnější hvězda, slunce tohoto systému, plula přímo pod jejím břichem. Nevěděla, jak se ta hvězda jmenuje.

Já jsem temnota mezi slunci, ozval se čísi hlas.

Já nejsem nic, řekl druhý.

Já jsem ty, přidal se další.

Ty - opakoval jiný - Ty.

Někdo z nich k ostatním vztáhl ruce, nadechl se a zvolal: "Poslouchejte!" Křičel na ostatní: "Poslouchejte!"

"Vždycky jsme to věděli. Tady jsme vždycky byli, tady vždycky budeme, u domácího krbu, v samém středu. Nemáme se nakonec čeho bát."

"Nemůžu dýchat," řekl někdo.

"Já nedýchám," řekl jiný.

"Není co dýchat," řekl další.

"Vždyť dýcháš, ty dýcháš, dýchej, prosím tě!" přidal se ještě další.

"Jsme tady, u krbu," poznamenal poslední.

Oreth připravila oheň, Karth jej podpálil. Když se oheň vzáhl, pronesli oba smířlivým hlasem v kardštině: "Požehnáno budiž světlo a nepřestávající tvoření."

Oheň se za prskání jisker a s praskotem náhle rozhořel jasnými plameny. Nevyhasl. Plápolal. Ostatní se shromáždili u

krbu.

Byli nikde, ale byli nikde společně; loď byla mrtvá, ale oni v ní byli. Mrtvá loď poměrně rychle vychladne, ale ne okamžitě. Zavřete dveře, pojdte blíž k ohni; než půjdeme spát, ať chlad noci zůstane venku.

Karth s Rigem šli přesvědčit Lidi, aby vystoupila ze své hvězdné kobky. Navigátorka odmítla vstát. "Je to moje vina," řekla.

"Nevztahuj všechno na sebe," mírně ji pokáral Karth. "Jak by to mohla být tvoje vina?"

"Nevím. Chci zůstat tady," zamumlala Lidi. Karth ji začal prosit: "Ach, Lidi, nemůžeš zůstat sama!"

"Proč ne?" zeptala se stará žena chladně.

V tu chvíli se však za sebe zastyděla, styděla se za nevydařenou výpravu, a tak jen zabručela: "No, dobře." Zvedla se a celé tělo si zabalila do deky. Následovala Kartha s Rigem. Chlapec nesl malý biolum; v černých chodbách zářil, rostliny, které žily v aerobních nádobkách, metabolizovaly, a alespoň dočasně vyráběly kyslík na dýchání. Světlo se před Lidi pohupovalo jako hvězda mezi hvězdami, až ji skrze tmu dovedlo do místnosti plné knih, kde v kamenném krbu hořel oheň. "Nazdar, děcka," pozdravila shromážděné. "Co tady děláte?" ptala se.

"Vyprávíme si příběhy," odpověděla Sladký Den.

Shan držel v ruce malý záznamník zvuku nahrávající hlas.

"Funguje?" zajímala se Lidi.

"Zdá se, že ano. Mysleli jsme, že bychom vyprávěli... co se stalo," říkal Shan a jeho úzké tmavé oči v úzkém tmavém obličejí zašilhaly směrem ke světlu vycházejícímu z krbu. "Každý z nás, tak jak jsme tady, jaké nám to připadalo, jaké nám to připadá. Tak aby..."

"Jako záznam. V případě... Stejně je zvláštní, že funguje, ten tvůj rekordér. Když nic jiného nefunguje."

"Aktivuje se hlasem," pronesl Shan nepřítomně. "Tak pokračuj, Gveter."

Gveter dokončil svoji verzi expedice na povrch planety. "Ani jsme nepřinesli žádné vzorky," uzavřel svůj příběh. "Úplně jsem na ně zapomněl."

"Šel s tebou Shan, ne já," opravila ho Tai.

"Kdepak, šla jsi ty a já," řekl chlapec s takovou jistotou, až se Tai zarazila. "A šli jsme ven. A Shan a Gveter tvořili podporu v přistávacím modulu. A já jsem vzal vzorky. Jsou v tlakové komoře."

"Nemůžu si vzpomenout, jestli byl Shan v modulu nebo ne," říkal Gveter a bolestně si mnul čelo.

"Kam by se modul poděl?" ptal se Shan. "Venku nic není- nikde nejsme -jsme mimo čas, nic jiného mě nenapadá - ale když jeden z vás vypráví, jak to viděl, vypadá to, jako kdyby se to opravdu tak stalo, ale když pak další vyprávěč příběh změní, já..."

Oreth se zachvěla a přisunula se blíž k ohni.

"Stejně jsem tomu nikdy nevěřila, že se tahle zatracená věc podaří," pronesla Lidi, která ve své dece vypadala jako medvěd v tmavé jeskyni.

"Nechápali jsem, o co jde, v tom je ten problém," řekl Karth. "Nikdo z nás nerozuměl, jak to bude fungovat, ani Gveter. Je to tak?"

"Je," souhlasil Gveter.

"Takže jestli naše psychická interakce ten proces nějak ovlivnila -"

"Nebo jsme i my," řekla Sladký Den váhavě, "součástí procesu?"

"Chceš říct," ozvala se Lidi hlasem plným hlubokého existenciálního znechucení, "že aby to fungovalo, musíme v to věřit?"

"Abys mohla žít, musíš taky v sebe věřit, ne?" navrhla Tai.

"Ne," odpověděla navigátorka. "Naprosto ne. Já v sebe nevěřím. Jenom některé věci vím. A to mi stačí, abych žila dál."

"Řeknu vám analogii," nabídl se Gveter. "Účinná aktivita posádky závisí, na tom, jestli se členové sami za posádku považují - dalo by se to i nazvat, že v posádce věří nebo jen, že jí jsou - Je to jasné? A možná, že bychom mohli churtenovat, musíme - vědomě - možná, že to závisí na tom, zda vědomě vnímáme sami sebe jakého ...transilienty, - jakého to, že jsme na jiném místě - na místě určení."

"Ztratili jsme svoji posádkovost, určitě alespoň na chvíli, ale - existují vůbec chvíle?" ptal se Karth. "Rozpadli jsme se."

"Ztratili jsme nit," pronesl Shan.

"Jsme ztraceni," řekla Oreth meditativně a přiložila na oheň další masivní, téměř nic nevážící poleno. Do komína vystřelila salva jisker, vznesly se jako hvězdy.

"Co jsme vlastně ztratili?" zeptala se Sladký Den.

Chvilí nikdo neodpovídal.

"Když skrz koberec vidím slunce..." uvažovala Lidi.

"Já taky," přidal se Betton potichoučku.

"Já vidím Ve Port," ozval se Rig. "A všechno. Můžu vám říct, co vidím. Když se pořádně podívám, vidím Liden. A svůj pokoj na Oneblinu. A -"

"Nejdřív nám, Rigu, řekni," vyzvala ho Sladký Den, "co se stalo."

"Dobře," souhlasil Rig ochotně. "Drž mě pevněji, mamí, začínám se vznášet. Takže, šli jsme do knihovny, já a Asten a Betton, a Betton dělal Staršího sourozence a dospěli byli na můstku a já jsem se chystal jít spát, jako obvykle, když letíme nafalem, ale ještě jsem si ani nelehl, když jsem uviděl tu hnědou planetu a Ve Port a obě slunce a všechno ostatní, a skrz všechno bylo vidět, ale Asten skrz neviděl. Já ano."

"Nikdy jsme nikam neletěli," přerušil ho Asten. "Rig si pořád jen vymýšlí."

"Všichni si pořád jen vymýšlíme, vymýšlíme si příběhy, Astene," upozornil ho Karth.

"Ale ne takové blbosti jako Rig!"

"Ještě větší blbosti," přidala se Oreth. "Potřebujeme... Potřebujeme..."

"Potřebujeme vědět," přispěchal jí na pomoc Shan, "Co je to ta transilience, a my to nevíme, protože jsme to ještě nikdy před tím nezažili a ani nikdo jiný to ještě nikdy nezažil."

"Ne ve skutečnosti," namítla Lidi.

"Potřebujeme vědět, co je - skutečné - co se stalo, jestli se vůbec něco stalo," Tai ukázala na jeskyňku osvětlenou ohněm a na tmou, která se rozprostírala všude kolem. "Kde jsme? Jsme tady? Kde je tady? Jaký je náš příběh?"

"Musíme ho vyprávět," řekla Sladký Den. "Vyříkat ho. Uvést ho do vztahu s ostatními věcmi... Jako Rig. Astene, jak začíná pohádka?"

"Před tisíci zimami, za tisíci horami," začal chlapec; a Shan zamumlal:

"Byl jednou jeden..."

"Byla jednou jedna loď a ta se jmenovala Shoby," navázala Sladký Den. "Byla vyslána s desítičlennou posádkou na zkušební churtenový let.

Členové posádky se jmenovali Rig, Asten, Betton, Karth, Oreth, Lidi, Tai, Shan, Gveter a Sladký Den. A vymysleli si každý svůj příběh, každý zvlášť i všichni dohromady...."

Nastalo ticho, ticho, které bylo vždypřítomné, i při praskání ohně a neznatelných zvucích doprovázejících jejich dýchání a pohyby, dokud jeden z nich konečně nepromluvil a nezačal vyprávět příběh.

"Malý chlapec a jeho matka," řekl jasný. Čistý hlas, "byli prvními lidskými bytostmi, které do toho světa kdy vkročily." A opět se rozhostilo ticho; a opět jej přerušil hlas.

"I když si přála... uvědomovala si, že ve skutečnosti doufá, že to fungovat nebude, protože všechno, co se v životě naučila, by bylo rázem zastaralé... doopravdy s tím chtěla umět zacházet, přála si, aby to také dokázala, aby na to nebyla příliš stará..."

Další dlouhé, pulzující ticho a další hlas.

"Cestovali ze světa do světa a pokaždé, když ztratili svět, který opustili, ztratili jej ve smyslu dilatace času, zatímco letěli nafalovým letem, jejich přátelé stárli a umírali. Kdyby existoval způsob, jak žít v normálním čase, na jaký byli zvyklí, a přesto se pohybovat po světech, chtěli by to zkusit..."

"A vsadili by na to všechno," pokračoval v příběhu jiný hlas, "protože funguje jen to, čemu plně oddáme své duše, jistě je jediné to, čeho se odvážíme."

Bylo chvíli ticho, ale jen malou chvíli, hned se ozval další hlas.

"Bylo to, jako bychom si hráli. Jako bychom byli v Shoby ve Ve Portu a dosud na nafalový let jen čekali. Ale bylo to, jako bychom byli i na hnědé planetě. Zároveň. A jedno z toho jsme jen předstírali, a to druhé ne, ale nevím, co bylo co. Takže to bylo, jako když při hře předstíráte, že si hrajete. Ale já jsem si nechtěl hrát. Nevěděl jsem jak."

Další hlas.

"Jestliže by se prokázalo, že churtenský princip se dá aplikovat na skutečnou transilience živých tvorů, rozumných bytostí, byla by to převratná událost pro všechny lidi. Představovalo by to nové chápání. Nové partnerství. Nový způsob, jak pobývat v kosmu. Větší svobodu... Moc si to přál. Toužil po tom být jedním z členů posádky, která by jako první takové partnerství vytvořila, patřit k prvním lidem, kteří by byli schopni podle tohoto principu myslet a... vidět jej v souvislostech. Ale taky se toho bál. Možná, že to nebyly pravdivé souvislosti, mohly být mylné, třeba to byl jen sen. To nevěděl."

Jak seděli kolem ohně, nebyla za jejich zády taková zima, taková tma. Slyšeli snad vlny narážející na písek lidské pláže?

Ozval se další hlas.

"Také hodně myslela na svoje lidi. Na vinu a její odčinění, na oběť. Silně toužila po tom účastnit se tohoto letu, který by mohl přinést lidem více svobody. Ale bylo to jiné, než si představovala. Co se stalo - co se stalo, nebylo vlastně důležité. Důležité bylo, že se šila s lidmi, kteří jí dali svobodu. Bez pocitu viny. Chtěla s nimi pobývat, tvořit s nimi posádku... I se svým synem. Který byl první lidskou bytostí, která vstoupila do neznámého světa."

Nastalo dlouhé ticho; ne však hluboké, hluboké jen jako jemné bubnování systémů lodi, vytrvalé a nevědomé jako cirkulace krve.

Další hlas.

"Byly to myšlenky v mysli; co jiného to kdy bylo? Takže mohli být na planetě Ve i na hnědé planetě, byli toužící tělo i celá duše, iluze i realita, to všechno najednou, jako tomu bylo ostatně vždycky. Když si to připomněl, jeho zmatek a strach zmizely, protože věděl, že se nemohou ztratit."

"Ztratili se. Ale zase našli cestu," řekl další hlas, který bylo přes mručení a bručení lodních systémů, v teplém čerstvém vzduchu a světle uvnitř pevných zdí i trupu lodi sotva slyšet.

Pouze devět hlasů promluvílo, hledali desátého; ale ten spal s palcem v puse.

"Příběh byl vyprávěn a ještě vyprávěn bude," řekla matka. "Jen běžte. Já tady budu s Rigem ještě chvíli churtenovat."

Nechali tedy ty dva u krbu a vyšli na můstek a pak východy ven uvítat na palubě dav rozdyčtých vědců, inženýrů a oficiálních zástupců Ve Portu a Ekumeny, jejichž přístroje je ujistily v tom, že Shoby zmizela před čtyřiačtyřiceti minutami do nebytí, do ticha. "Co se stalo?" ptali se. "Co se stalo?" A Shobiové se podívali jeden na druhého a odpověděli: "To by byl dlouhý příběh..."